

В ДЪЛГОГОДИШНИТЕ ОПИТИ ДА БЪДЕ РАЗРУШЕН ОКОНЧАТЕЛНО ХЛОРНИЯТ „МОСТ“ Русе — Гюргево

най-после се намеси и Организацията на обединените нации чрез своята Програма за околната среда (ЮНЕП). За кой ли път русенци останаха като попарени — нещата спряха, щом стана дума за конкретни действия.

Много станаха борците за екологическата чистота в крайдунавския вилает. Толкова много, че на човек чак му става чудно защо в Русе продължават да страдат от хронична липса на противогази. Няма сега да се връщаме назад в годините, да ровим стари вестници и да сравняваме дати и номера на броеве, за да доказваме първенство. Не само защото няма смисъл (в професионален план), но защото това с нищо няма да спре химическата война срещу русенци. Пък и друго — как не се намери поне някой от щатните и нещатните „борци за чист въздух“, които да махне с ръка и да отсече: нищо не може да се направи, тъй като главният виновник за екологическата катастрофа в района Русе — Гюргево непрекъснато се изхвърля от „играта“. Името му все остава в сянка, а приносът му се „подценява“ непрекъснато.

ЛЕГЕНДАТА ГЛАСИ

че в края на 70-те години, на най-горния етаж на новия Партиен дом (кораб, чийто нос първоначално бил обърнат на Запад, но после с цената на много и „доброволни“ жертви грешката била поправена) се състояла паметна среща между двамата приятели и съперници в социалистическото съревнование: д-р. Тодор Живков и д-р. Николае Чаушеску. Разхождали се те из една от залите, говорили си и изведнъж нашият Първи се спрял до някакъв прозорец, направил широк кръг с ръка около себе си и рекъл: „Ето това е Русе! Голям, модерен промишлен и културен център, град с вековни традиции!“ След туй забил пръст в стъклото и се усмихнал: „А ей онова там, отатък реката, е Гюргево...“

Легендата мълчи по въпроса как е реагирал Чаушеску, с какви мисли се е прибрал вкъщи и какво се е случило после в президентския дворец. Но неоспорим факт е, че малко по-късно, на близо километър по права линия от въпросния партиен „кораб“, закипяло бясно строителство. И за по-малко от 2 – 3 години първите комини на

новия румънски гигант, рожба на социалистическото промишлено строителство, запушили. А през реката пропълзели първите отровни облаци. През месец, през седмица, през ден, всеки ден — вече цели девет години русенци са подложени на нечувани по своята безпощадност (меко казано) екологически издевателства. И нищо не е в състояние да промени нещата. Дори и Организацията на обединените нации чрез своята Програма за околната среда (ЮНЕП) и международната експертиза, организирана в района между 26 и 30 ноември 1990 г., не отиде по-далеч от мъглявите изводи за „взаимна вица“, за „епизодични замърсявания“ и дипломатично разпределение на задълженията. И пак никъде нищо не бе казано за ролята (и то огромната роля) на братската съветска промишлено — монтажна мисъл, без чиято „неоценима“ помощ гюргевските заводи за хлор и хлорни продукти едва ли щяха да бъдат построени. Макар че световният опит да сочи нещо съвсем друго — при подобни „инциденти“, превърнали се в откатителна практика, отговорност се търси и от ония, които са помагали в проектирането и доставката на съоръженията (или част от тях), давали са акъл при строителството. Най-малкото защото убийствените площадки на комбината са пуснати в действие без екологически експертизи, без пречистителни съоръжения, без каквито и да са гаранции, че инсталациите са безопасни! Помним докъде стигна разплитането на „чорапа“ след аварията с „Юнион Карбайт“ в Бопал, нали? Хвърчаха глави и от двете страни на океана. Докато у нас си играем на въпроси и отговори, на съвети и предписания, на предположения и добросъседски тон. И кого успокоява твърдението, че основните замърсители в Гюргево са излезли в ремонт, след като на 10 – 11 април (по дъжди на Районната инспекция за опазване на околната среда в Русе) концентрациите на хлора отново са се движили в познатите ни от години рамки: от 1 до 4 пъти над пределно допустимите норми?

И другото нещо, което е крайно време да си кажем в очите: ако бъдат прекратени хлорните атаки, Русе ще се превърне в един най-обикновен среднозамърсен град. Колкото и да се опитваме да бъдем „благородни съседи“...